SCHOOL OF LIFELONG EDUCATION

Chiang Mai University

Intelligence Data Analysis with Rapid Miner

CMU LIFELONG EDUCATION

Intelligence Data Analysis with RapidMiner

Assistant Professor Chumphol Bunkhumpornpat, Ph.D.
Department of Computer Science
Faculty of Science
Chiang Mai University

เนื้อหา

- บทที่ 1. การติดตั้งโปรแกรม
- บทที่ 2. การเตรียมข้อมูลและการแสดงมโนภาพข้อมูล
- บทที่ 3. การวิเคราะห์การถดถอย
- บทที่ 4. การจัดกลุ่มข้อมูล
- บทที่ 5. การจำแนกข้อมูล
- บทที่ 6. กฎความสัมพันธ์

การติดตั้งโปรแกรม

How to install software

บทแรกนี้ นำเสนอการติดตั้งโปรแกรม RapidMiner ทีละขั้นตอนแบบ Step by Step สำหรับ ตั้งแต่การเข้าสู่เว็บไซต์เพื่อดาวน์โหลดโปรแกรม การลงทะเบียนเพื่อเข้าใช้งานโปรแกรม และ การเข้าสู่โปรแกรมนี้

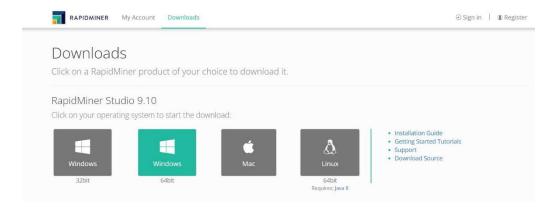

เว็บไซต์สำหรับดาวน์โหลดโปรแกรม

https://my.rapidminer.com/nexus/account/index.html#downloads

การดาวน์โหลดโปรแกรม

เมื่อเข้าสู่เว็บไซต์จาก URL ข้างต้นแล้ว หน้าตาของเว็บไซต์จะเป็นดังรูปที่ 1.1 ให้เลือกไอคอนที่ตรง กับระบบปฏิบัติการที่ใช้ในเครื่องคอมพิวเตอร์ของผู้อบรมเอง เพื่อดาวน์โหลดไฟล์สำหรับติดตั้ง โปรแกรมลงในเครื่องคอมพิวเตอร์

รูปที่ 1.1 เว็บไซต์สำหรับการดาวน์โหลดโปรแกรม

Icon ไฟล์ติดตั้ง

เมื่อดาวน์โหลดไฟล์ลงเครื่องคอมพิวเตอร์ของผู้ใช้แล้ว ไอคอนของไฟล์ดังกล่าวมีลักษณะเหมือนรูปด้านซ้ายมือนี้ ให้ผู้ใช้ดับเบิ้ลคลิกเพื่อลงโปรแกรมต่อไป

การติดตั้งโปรแกรม

เมื่อดับเบิ้ลคลิกไฟล์สำหรับติดตั้งแล้ว จะขึ้นหน้าต่างที่มีลักษณะดังรูปที่ 1.2 ให้ดำเนินการตาม ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

- 1. กดปุ่ม **Next>** เพื่อเริ่มติดตั้ง
- 2. กดปุ่ม I Agree เพื่อไปขั้นตอนถัดไป
- 3. เลือกโฟลเดอร์สำหรับติดตั้ง แล้วกดปุ่ม Install
- 4. สังเกตว่า Launch RapidMiner Studio จะมีเครื่องหมายถูกอยู่
- 5. กดปุ่ม Finish เพื่อสิ้นสุดการติดตั้ง

รูปที่ 1.2 การติดตั้งโปรแกรม

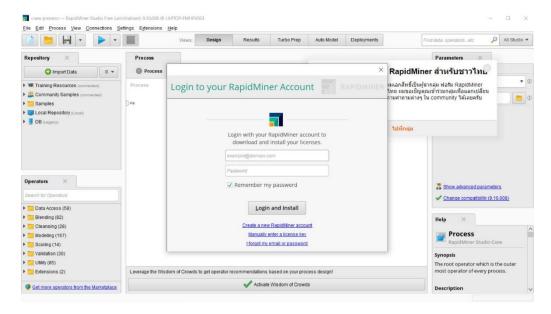

Shortcut โปรแกรม

เมื่อติดตั้งโปรแกรมสำเร็จแล้ว ให้สังเกตว่าบนหน้าจอ Desktop ของผู้ใช้ จะปรากฏ Shortcut ลักษณะทางด้านซ้ายมือ ให้ดับเบิ้ลคลิกเพื่อเข้าสูโปรแกรม

การลงทะเบียนผู้ใช้งาน

เมื่อดับเบิ้ลคลิก Shortcut เพื่อเข้าสู่โปรแกรมแล้ว ในครั้งแรกจะมีลักษณะตามรูปที่ 1.3 ซึ่งผู้ใช้ จำเป็นต้องมี Account ของ RapidMiner สำหรับ Login ใช้งานโปรแกรม ในกรณีที่ยังไม่มี Account ดังกล่าว สามารถทำการสมัครใหม่ได้ โดยคลิกที่ Create a new RapidMiner account จะเข้ามายัง หน้าจอตามรูปที่ 1.4 ให้เลือก Educational purposes แล้วกรอกข้อมูลของผู้ใช้ เพื่อสร้าง Account

รูปที่ 1.3 การเข้าสู่โปรแกรม

RAPIDMINER My Account Downloads	⊕ Sign in ⊕ Register	
Create your RapidMiner Account This account gives you access to RapidMiner products (trials, licenses, updates, and extensions), training via the Academy, and the RapidMiner Community.	What are you using Rapidminer for? Commercial purposes (see, business, waluation, notice profit) Educational purposes (see, cubouter, student) First name:	
	Last name:	
	University:	
	Role:	
	Please select an option Email address:	
	Create a password:	
	Confirm your password:	0

รูปที่ 1.4 การลงทะเบียนโปรแกรม

การเตรียมข้อมูล และการแสดงมโนภาพข้อมูล

Data Preparation and Data Visualization

บทที่สองนี้ นำเสนอการนำเข้าเซตข้อมูลไปยังโปรแกรม RapidMiner การแสดงค่าทาง สำหรับ สถิติของฟีเจอร์ต่าง ๆ ในเซตข้อมูล และ การแสดงมโนภาพของแต่ละคลาสในเซตข้อมูล

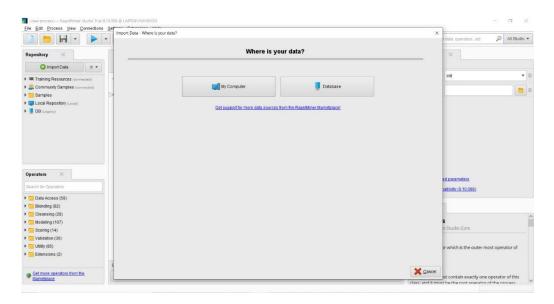
เว็บไซต์สำหรับดาวน์โหลดเซตข้อมูล https://gist.github.com/netj/8836201

ดาวน์โหลดเซตข้อมูล

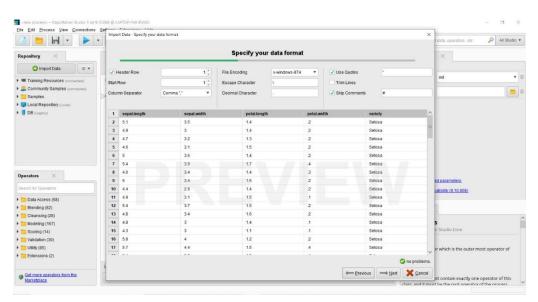
เมื่อเข้าสู่เว็บไซต์จาก URL ข้างต้นแล้ว ให้กดปุ่ม **Download ZIP** เพื่อดาวน์โหลดเซตข้อมูลลงใน เครื่องคอมพิวเตอร์ของผู้อบรม เนื่องจากไฟล์นี้ถูกบีบอัดมา ให้ทำการแตกไฟล์นี้ออกมาก่อน จะได้ ไฟล์ชื่อ iris

การนำเข้าเซตข้อมูล

เมื่อเข้าสู่โปรแกรม RapidMiner แล้ว ให้คลิกปุ่ม Import Data จะปรากฏหน้าต่างตามรูปที่ 2.1 ใน กรณีที่เซตข้อมูลอยู่ในเครื่องคอมพิวเตอร์ของผู้ใช้ ให้กดปุ่ม My Computer เพื่อเลือกไฟล์ดังกล่าว จากนั้นหน้าจอจะแสดงตามรูปที่ 2.2 เพื่อให้ผู้ใช้ระบุรูปแบบข้อมูล ให้กดปุ่ม Next ในกรณีที่ไม่ ต้องการเปลี่ยนรูปแบบ ให้สังเกตถ้ามีคำว่า no problems. แสดงว่าไม่พบปัญหาใด ๆ

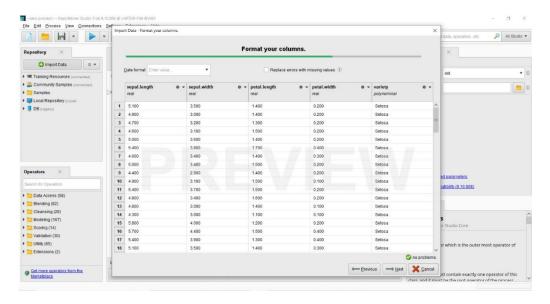

รูปที่ 2.1 การนำเข้าเซตข้อมูล

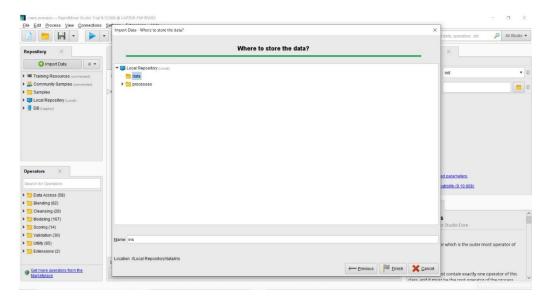

รูปที่ 2.2 การระบุรูปแบบข้อมูล

ต่อไปเป็นการระบุรูปแบบคอลัมน์ แสดงตามรูปที่ 2.3 ได้แก่การกำหนดชนิดข้อมูลในแต่ละคอลัมน์ ในกรณีที่ชนิดข้อมูลถูกต้องและไม่พบข้อผิดพลาดใด ๆ ให้กดปุ่ม Next เพื่อเข้าสู่ขั้นตอนถัดไป แสดง ตามรูปที่ 2.4 ในส่วนนี้ให้เลือกพื้นที่สำหรับจัดเก็บข้อมูล ปกติแล้วให้เก็บในโฟลเดอร์ชื่อ data

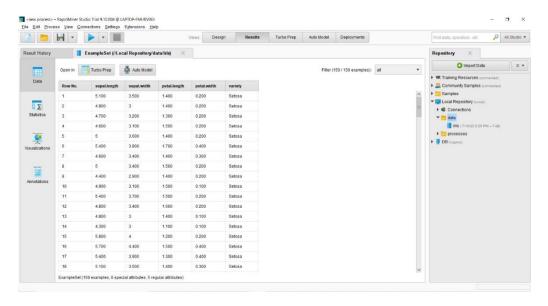

รูปที่ 2.3 การระบุรูปแบบคอลัมน์

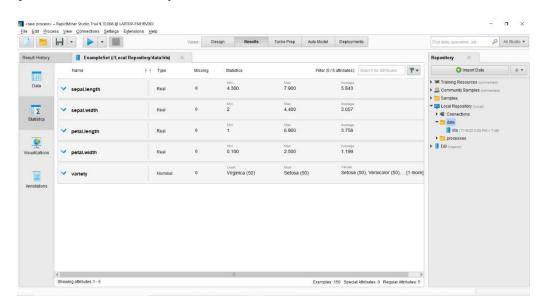

รูปที่ 2.4 การเลือกพื้นที่จัดเก็บเซตข้อมูล

เมื่อนำเข้าข้อมูลสำเร็จแล้ว หน้าจอจะแสดงตามรูปที่ 2.5 เป็นการแสดงค่าแต่ละแถวในเซตข้อมูล ให้ ผู้ใช้กดปุ่ม Statistics จะแสดงค่าทางสถิติของแต่ละฟีเจอร์ ได้แก่ ค่าน้อยที่สุด ค่ามากที่สุด และ ค่าเฉลี่ย

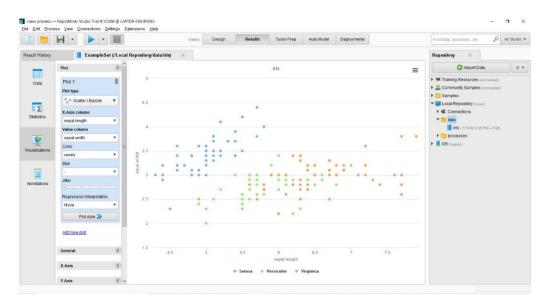

รูปที่ 2.5 การแสดงค่าในเซตข้อมูล

รูปที่ 2.5 การแสดงค่าทางสถิติของฟีเจอร์ต่าง ๆ ในเซตข้อมูล

ให้ผู้ใช้กดปุ่ม **Visualizations** จะเป็นการแสดงมโนภาพของเซตข้อมูล สำหรับ iris ประกอบไปด้วย 3 คลาส ได้แก่ Setosa Versicolor และ virginica แทนด้วยสีต่าง ๆ ในระนาบสองแกน

รูปที่ 2.6 การแสดงมโนภาพของแต่ละคลาสในเซตข้อมูล

การวิเคราะห์การถดถอย

Regression Analysis

บทที่สามนี้ นำเสนอการเตรียมข้อมูลก่อนการประมวลผล การสร้างตัวแบบการวิเคราะห์ **สำหรับ** การถดถอย การประเมินค่าประสิทธิภาพของตัวแบบ และ การนำตัวแบบไปประมาณค่า ในเซตข้อมูลจริง

เว็บไซต์สำหรับดาวน์โหลดเซตข้อมูล

https://archive.ics.uci.edu/ml/datasets/wine+quality

การเตรียมข้อมูลก่อนการประมวลผล

เมื่อเข้าสู่เว็บไซต์จาก URL ข้างต้น ซึ่งเป็นเซตข้อมูล Wine Quality ให้เข้าไปยัง Data Folder และ บันทึกไฟล์ชื่อ **winequality-red.csv** ลงในเครื่องคอมพิวเตอร์ของผู้เข้าอบรม ทำการนำเข้าเซต ข้อมูลทั้งสองลงในโปรแกรม RapidMiner ให้เรียบร้อย

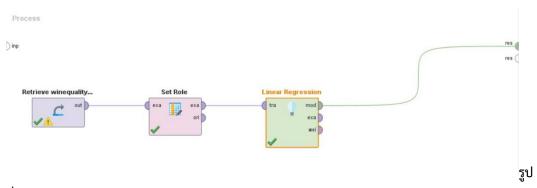
การสร้างตัวแบบ

ในหน้า Design ให้เชื่อมต่อกล่องดังต่อไปนี้

- 1. data $\rightarrow$ winequality-red
- 2. Set Role กำหนด quality เป็น Label
- 3. Linear Regression

หลังจากเชื่อมต่อกล่องทั้งหมดเข้าด้วยกันแล้วตามรูปที่ 3.1 ให้กดปุ่ม 🕨 เพื่อประมวลผลตัวแบบ กด ปุ่ม Results เพื่อดูสมการเชิงเส้นที่ได้ สำหรับเซตข้อมูลนี้จะได้ผลลัพธ์ดังนี้

- 0.009 * fixed acidity
- 1.090 * volatile acidity
- 0.175 * citric acid
- 1.890 * chlorides
- + 0.005 * free sulfur dioxide
- 0.003 * total sulfur dioxide
- 0.502 * pH
- +0.887* sulphates
- + 0.294 * alcohol
- +4.442

ที่ 3.1 ตัวแบบ Linear Regression

การประเมินค่าประสิทธิภาพของตัวแบบ

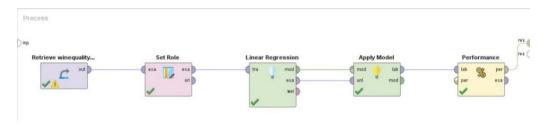
ในหน้า Design ให้ทำการเชื่อต่อกล่องอีก 2 กล่อง ตามรูปที่ 3.2

- 1. Apply Model
- 2. Performance

เมื่อกดปุ่ม 🕨 จะได้ผลลัพธ์ ดังนี้

$root\_mean\_squared\_error$

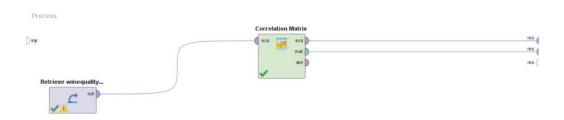
root_mean_squared_error: 0.646 +/- 0.000

รูปที่ 3.2 RMSE

การดูลักษณะความสัมพันธ์ของข้อมูล

ให้ทำการเชื่อมต่อกล่องตามรูปที่ 3.3 โดยเพิ่มกล่อง Correlation Matrix เข้ามา จากนั้นดูผลลัพธ์ใน หน้า Results จะเป็นการแสดงค่า สหสัมพันธ์ (Correlation) ของแต่ละคู่ของตัวแปร ยิ่งมีสีม่วงเข้ม มากเท่าไหร่ แสดงว่าตัวแปรสองตัวมีความสัมพันธ์กันมากตามไปด้วย แสดงตามรูปที่ 3.4

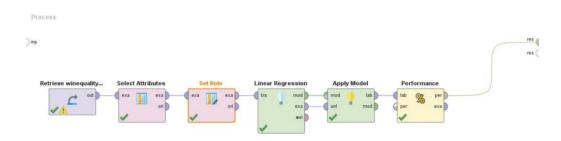

รูปที่ 3.3 Correlation Matrix

Attribut	fixed ac	volatile	citric ac	residual	chlorides	free sul	total sul	density	pH	sulphat	alcohol	quality
fixed aci	1	-0.256	0.672	0.115	0.094	-0.154	-0.113	0.668	-0.683	0.183	-0.062	0.124
volatile a	-0.256	1	-0.552	0.002	0.061	-0.011	0.076	0.022	0.235	-0.261	-0.202	-0.391
citric acid	0.672	-0.552	1	0.144	0.204	-0.061	0.036	0.365	-0.542	0.313	0.110	0.226
residual	0.115	0.002	0.144	1	0.056	0.187	0.203	0.355	-0.086	0.006	0.042	0.014
chlorides	0.094	0.061	0.204	0.056	1	0.006	0.047	0.201	-0.265	0.371	-0.221	-0.129
free sulf	-0.154	-0.011	-0.061	0.187	0.006	1	0.668	-0.022	0.070	0.052	-0.069	-0.051
total sulf	-0.113	0.076	0.036	0.203	0.047	0.668	1	0.071	-0.067	0.043	-0.206	-0.185
density	0.668	0.022	0.365	0.355	0.201	-0.022	0.071	1	-0.342	0.149	-0.496	-0.175
рН	-0.683	0.235	-0.542	-0.086	-0.265	0.070	-0.067	-0.342	1	-0.197	0.206	-0.058
sulphates	0.183	-0.261	0.313	0.006	0.371	0.052	0.043	0.149	-0.197	1	0.094	0.251
alcohol	-0.062	-0.202	0.110	0.042	-0.221	-0.069	-0.206	-0.496	0.206	0.094	1	0.476
quality	0.124	-0.391	0.226	0.014	-0.129	-0.051	-0.185	-0.175	-0.058	0.251	0.476	1

รูปที่ 3.4 Correlarion

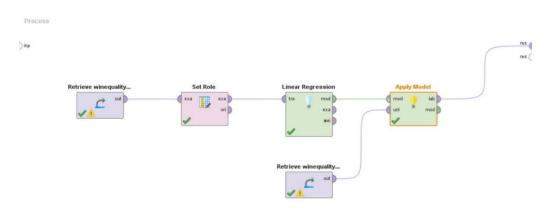
ให้ทำการเชื่อมต่อกล่องตามรูปที่ 3.5 โดยเพิ่มกล่อง Select Attribure เข้ามา ให้เลือก subset เป็น กลุ่มของตัวแปรที่ต้องการ จากนั้นสังเกตความแตกต่างของค่า RMSE

รูปที่ 3.5 Select Attribute

การประมาณค่าข้อมูล

ให้ทำการเชื่อมต่อกล่องตามรูปที่ 3.6 โดยเพิ่มเซตข้อมูลใหม่ที่ต้องการประมาณค่าลงไป หลังจากกด Run ให้สังเกตค่า prediction เป็นผลลัพธ์ที่ได้จากตัวแบบ

รูปที่ 3.6 Prediction

การจัดกลุ่มข้อมูล

Data Clustering, k-Means, Hierarchical clustering

บทที่สี่นี้ อธิบายแนวคิดของการจัดกลุ่มข้อมูล การจัดกลุ่มข้อมูลโดยใช้เทคนิคเคมีนส์ สำหรับ การจัดกลุ่มข้อมูลแบบลำดับขั้น การประเมินค่าประสิทธิภาพของตัวแบบ และ การนำตัว แบบไปจัดกลุ่มในเซตข้อมูลจริง

เว็บไซต์สำหรับดาวน์โหลดเซตข้อมูล

https://archive.ics.uci.edu/ml/datasets/Facebook+Live+Sellers+in+Thailand

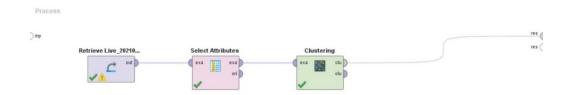
การเตรียมข้อมูลก่อนการประมวลผล

เมื่อเข้าสู่เว็บไซต์จาก URL ข้างต้น ซึ่งเป็นเซตข้อมูล Facebook Live Sellers in Thailand ให้เข้าไป ยัง Data Folder และบันทึกไฟล์ชื่อ **Live_20210128.csv** ลงในเครื่องคอมพิวเตอร์ของผู้เข้าอบรม ทำการนำเข้าเซตข้อมูลทั้งสองลงในโปรแกรม RapidMiner ให้เรียบร้อย

การสร้างตัวแบบ

ในหน้า Design ให้เชื่อมต่อกล่องตามรูปที่ 4.1 ดังนี้ สำหรับกล่อง Slect Attributes ให้เลือกข้อมูลที่ เป็นตัวเลขทั้งหมด เนื่

- 1. data $\rightarrow$ Live 20210128
- 2. Select Attribute เลือกข้อมูลที่มีชนิดข้อมูลเป็น Numeric ทั้งหมด
- 3. ฟิมพ์ k-Means จะเจอกล่องชื่อ Clustering

รูปที่ **4.1** K-means

หลังจากกด run แล้ว จะได้ผลลัพธ์ดังนี้

Cluster Model

Cluster 0: 6148 items

Cluster 1: 4 items

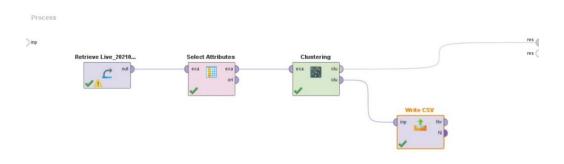
Cluster 2: 392 items

Cluster 3: 101 items

Cluster 4: 405 items

Total number of items: 7050

ต่อไปเพิ่มกล่อง Write CSV ตามรูปที่ 4.2 เพื่อทำการบันทึกผลลัพธ์ลงในเครื่องคอมพิวเตอร์ของ ตนเอง โดยในช่อง csv file ให้เลือกพื้นที่การจัดเก็บและชื่อไฟล์ที่ต้องการ จากนั้นให้ทำการนำเข้า ไฟล์ดังกล่าวเพื่อดูการกระจายตัวของข้อมูล ตามรูปที่ 4.3

รูปที่ 4.2 Write CSV

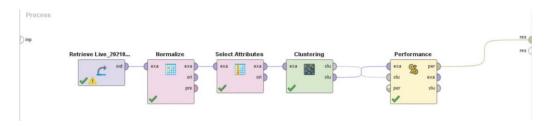

รูปที่ 4.3 Live_20210128 เมื่อ k = 5

ให้เพิ่มกล่อง Cluster Distance Performance ตามรูปที่ 4.5 จะแสดงประสิทธิภาพของกลุ่มข้อมูล ตามข้อความด้านล่างนี้

Avg. within centroid distance

Avg. within centroid distance: -212799.306

รูปที่ 4.4 Cluster Distance Performance

สำหรับการจุดกลุ่มข้อมูลด้วยวิธีอื่น ๆ อีกได้แก่ DBSCAN และ Agglomerative Clustering

การจำแนกข้อมูล

Data Classification, kNN, Naïve Bayes, Decision Tree, Random Forest, Perceptron

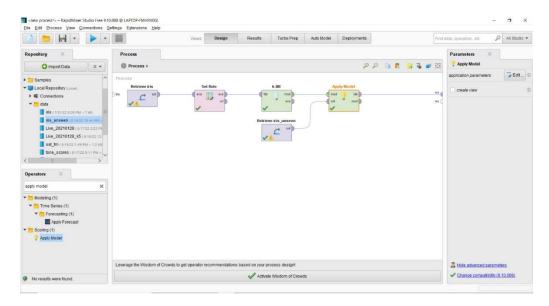
บทที่ห้านี้ อธิบายแนวคิดของการจำแนกข้อมูล ตัวจำแนกเพื่อนบ้านใกล้ที่สุดเคตัว นา **สำหรับ** อีฟเบส์ ต้นไม้การตัดสินใจ ป่าสุ่ม เพอร์เซ็ปตรอน การประเมินค่าประสิทธิภาพของตัว แบบ และ การนำตัวแบบไปจำแนกในเชตข้อมูลจริง

การสร้างตัวแบบและการจำแนกแบบ

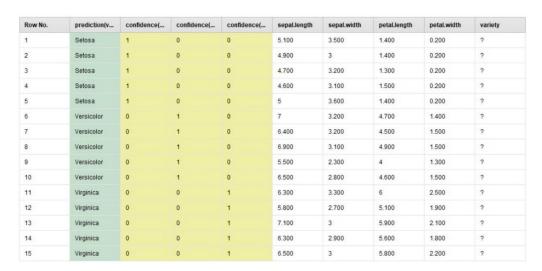
ในหน้า Design ให้เชื่อมต่อกล่องตามรูปที่ 5.1 ดังต่อไปนี้

- 1. data $\rightarrow$ iris
- 2. Set Role กำหนด varirty เป็น Label
- 3. K-NN กำหนดค่า k ที่ต้องการได้
- 4. Apply Model
- 5. data → iris_unseen คือข้อมูลที่ต้องการทำนาย

เมื่อกด run จะได้ผลของการทำนายตามรูปที่ 5.2 เป็นการจำแนกว่าข้อมูลแต่ละตัวควรอยู่ใน class

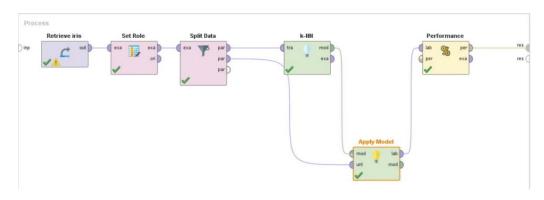
รูปที่ **5.1** KNN

รูปที่ 5.2 Unseen Data

การประเมินค่าประสิทธิภาพของตัวแบบโดย Split Data

ในหน้า Design ให้เชื่อมต่อกล่องตามรูปที่ 5.3 โดยการเพิ่มกล่อง Split Data กำหนด ratio ที่ต้องการ จาก partitions เมื่อกด run จะได้ผลลัพธ์ตามรูปที่ 5.4

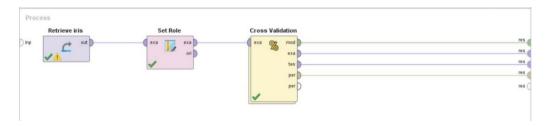
รูปที่ 5.3 Split Data

accuracy: 97.78%				
	true Setosa	true Versicolor	true Virginica	class precision
pred. Setosa	15	0	0	100.00%
pred. Versicolor	0	15	1	93.75%
pred. Virginica	0	0	14	100.00%
class recall	100.00%	100.00%	93.33%	

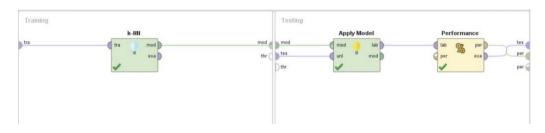
รูปที่ **5.4** Performane

การประเมินค่าประสิทธิภาพของตัวแบบโดย Cross Validation

ในหน้า Design ให้เชื่อมต่อกล่องตามรูปที่ 5.5 โดยการเพิ่มกล่อง Cross Validation กำหนด fold ที่ ต้องการจาก ให้ดับเบิ้ลคลิกที่กล่องนี้ แล้วเชื่อมต่อกล่องตามรูป ที่ 5.6 จะได้ผลลัพธ์

รูปที่ **5.5** Cross Validation

รูปที่ 5.6 Cross Validation (inside)

กฎความสัมพันธ์

Assciation Rules

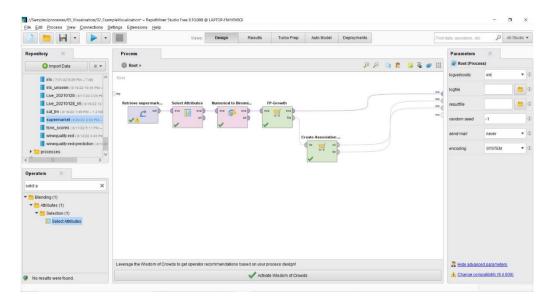
บทสุดท้ายนี้ อธิบายแนวคิดของกฎความสัมพันธ์ เซตข้อมูลแบบในนารี เซตข้อมูล **สำหรับ** ตระกร้าสินค้าในซูเปอร์มาร์เก็ต การนำตัวแบบไปค้นหาฎความสัมพันธ์ในเซตข้อมูล
จริง

การสร้างตัวแบบและการจำแนกแบบ

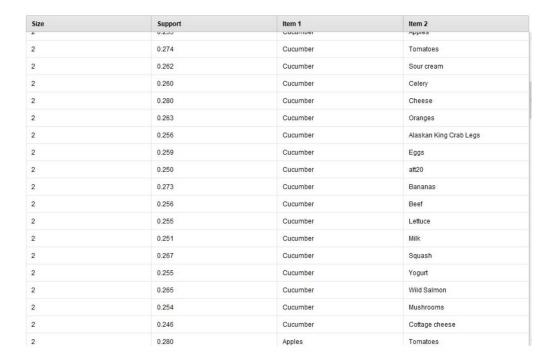
เพิ่มเซตข้อมูล supermarket ในหน้า Design ให้เชื่อมต่อกล่องตามรูปที่ 6.1 ดังต่อไปนี้

- 1. data $\rightarrow$ supermarket
- 2. Select Attribute ให้เลือก attribute ทั้งหมด ยกเว้น tid
- 3. Numerical to Binominal เพื่อแปลงชนิดข้อมูล
- 4. FP-Growth
- 5. Create Association Rules เพื่อสร้างกฎความสัมพันธ์

เมื่อกด run จะได้ผลของการทำนายตามรูปที่ 6.2

รูปที่ **6.1** Assoication Rules

รูปที่ 6.2 Itemsets